

«شیعه» در کلام امام حسن عسکری(ع)

حجت‌الاسلام علیرضا قبادی، جامعه‌شناس و کارشناس دین به مناسبت سالروز ولادت امام حسن عسکری(ع) در یادداشتی به تبیین مفهوم و معنای «شیعه» در کلام امام حسن عسکری(ع) پرداخته است که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید...

حجت‌الاسلام علیرضا قبادی، جامعه‌شناس و کارشناس دین به مناسبت سالروز ولادت امام حسن عسکری(ع) در یادداشتی به تبیین مفهوم و معنای «شیعه» در کلام امام حسن عسکری(ع) پرداخته است که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

در آغاز یادداشت حماسه بزرگ فرزندان محصور فلسطینی در مقابل رژیم تا بن دندان مسلح اشغالگر قدس را تبریک می‌گوییم. از خداوند قادر متعال می‌خواهیم که اسباب رهایی مردم مظلوم غزه را فراهم آورد، مردم بی دفاعی که زیر باران حملات و بمباران‌های ناجوانمردانه آن رژیم قرار دارند و چشم امیدشان به لطف پروردگار، اقدامات کشورهای مسلمان و دعای خیر شماست.

در این گفتار کوتاه تلاش می‌کنیم تا مفهوم و معنای «شیعه» در کلام امام حسن عسکری(ع) را بیان کنیم. آنچه در این یادداشت بیان می‌شود، تنها اشاره اجمالی به مفهوم مزبور است و تفصیل آن نیازمند مباحث جداگانه‌ای است. مجدداً یادآوری می‌شود، به سبب نزدیکی حیات امام حسن عسکری(ع) به دوران غیبت، توجه و اهتمام به سخنان امام یازدهم از جمله مفهوم مزبور بسیار مهم است.

از مجموع سخنان امام عسکری(ع) چنین برداشت می‌شود که گویا ابا محمد حضرت امام عسکری(ع) درصدد تصحیح و اصلاح برداشت سطحی و ناتمام از مفهوم شیعه است که در ذهن عموم مردم نقش بسته است. همچنین روایت‌های منقول از آن حضرت نشان می‌دهد که مسئولیت‌های خطیری ذیل این عنوان جمع شده است. از این رو شیعه بودن در باور امام عسکری(ع) تنها با عنوان آن حاصل نمی‌شود! برای اثبات موضوع به چند روایت در این باره اشاره می‌کنیم.

امام عسکری(ع) روایتی را از جد بزرگوارشان امام رضا(ع) نقل می‌کنند که جمعی که خود را شیعیان امام علی(ع) معرفی می‌کردند، خواهان ملاقات با حضرت رضا(ع) بودند، حضرت رضا(ع) در ضمن ملاقات با آنان فرمودند: شیعه امیرمؤمنان علی بن ابی طالب(ع)، حسن(ع) و حسین(ع)، سلمان، ابوذر، مقداد، عمار و محمد بن ابی بکر هستند که در هیچ امری با امام مخالفت نکرده‌اند! همچنین امام یازدهم در کلامی دیگری، شیعه را فردی می‌داند که از آنچه خداوند نهی کرده، دوری می‌کند و به آنچه خداوند امر فرموده، عمل می‌کند.

امام عسکری(ع) در سخن دیگری شیعیان را آگاه‌ترین و آشناترین مردم به حقوق برادرانشان و کوشاترین آنان در ادای حقوق آنان می‌داند. در روایتی امام عسکری(ع) می‌فرماید: شیعیان امام علی(ع) کسانی هستند که برادران خود را بر خویشتن مقدم می‌دارند، هر چند که خود نیز به آن نیاز داشته باشند.

در بسیاری از روایت‌ها امام عسکری شیعیان(ع) را انسان‌های با تقوی، راستگو، اداکننده امانت و... معرفی فرمودند. در سخن ارزشمند دیگری امام شیعیان را مددکار اهل بیت(ع) در مقابل زورگویان و ستمگران دانستند.

تمامی این تأکیدات و توجهات در کلام امام نشان می‌دهد که واژه شیعه جایگاه رفیعی نزد امام عسکری(ع) دارد. شیعه بودن با مجموعه‌ای از باورها، منسب‌ها و کنش‌ها همراه است و تنها با نام‌گذاری محقق نمی‌شود.